

Przemysław Bugaj

Dziedzictwo Ignacego Łukasiewicza (scenariusz lekcji)

Czas trwania: 90 minut (dwie jednostki lekcyjne)

Cele. Uczeń:

- zna i rozumie przemiany zapoczątkowane przez rewolucję przemysłową;
- zna osiągnięcia naukowca, przedsiębiorcy, filantropa i społecznika Ignacego Łukasiewicza;
- rozumie znaczenie ropy naftowej w rozwoju cywilizacji;
- potrafi podać pozytywne i negatywne skutki industrializacji.
- doskonalą krytyczną analizę map i danych statystycznych;
- ćwiczy umiejętność argumentowania swojego stanowiska;
- dostrzega konieczność poznawania przeszłości w celu lepszego zrozumienia zjawisk gospodarczych i społecznych zachodzących we współczesnym świecie.
- wyraża szacunek dla dokonań wielkich przodków;
- poszukuje wzorców zachowań, determinujących sukces zawodowy;
- rozumie społeczną odpowiedzialność biznesu;
- szanuje pracę własną oraz innych uczniów.

Metody pracy: wykład informacyjny, dyskusja, praca z mapami i danymi statystycznymi, burza mózgów, gra dydaktyczna.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: sprzęt komputerowy, film na kanale Narodowego Banku Polskiego „Łukasiewicz – pionier społecznego zaangażowania biznesu”, podręcznik do historii dla klasy VII szkoły podstawowej, mapy, infografiki, lampa naftowa; portal edukacyjny wordwall.net, smartfony.

Wstęp

Scenariusz lekcji prezentuje dziedzictwo Ignacego Łukasiewicza, polskiego patrioty, który mieszkał w kraju będącym pod zaborami, i który stał na uboczu głównych przemian gospodarczych dziewiętnastowiecznego świata. Mimo tych uwarunkowań Łukasiewicz został pionierem jednej z najważniejszych gałęzi światowej gospodarki – przemysłu petrochemicznego. Aby postać wybitnego polskiego naukowca, przedsiębiorcy, filantropa i społecznika usytuować w określonym kontekście historycznym, zajęcia rozpoczną się od przypomnienia podstawowych faktów na temat rewolucji przemysłowej. Mająca swój początek w XVIII wieku w Wielkiej Brytanii, wpłynęła na cały szereg przemian na polu gospodarczym i społecznym, aż do współczesności.

Ważne jest, aby promować polskich prekursorów, bowiem świadczy to o ogromnym potencjale naszych rodaków, którzy pozbawieni kapitału i w nie-sprzyjających warunkach geopolitycznych potrafili i wciąż potrafią osiągnąć sukces.

Przebieg lekcji:

Część wprowadzająca (10 minut)

1. Przywitanie uczniów, czynności organizacyjne, podanie tematu lekcji.
2. W ramach wprowadzenia do tematu nauczyciel wspólnie z uczniami nakreśla tło przemian na polu techniki i gospodarki, które zdeterminowały narodziny epoki rewolucji przemysłowej. Uczniowie podają przykłady wynalazków oraz ich twórców, mających największy wpływ na dynamikę przemian gospodarczych i demograficznych w XVIII i XIX wieku.
3. Nauczyciel wyjaśnia, że głównym celem zajęć jest poznanie dziedzictwa Ignacego Łukasiewicza i ocena jego wpływu na przemiany cywilizacyjne od drugiej połowy XIX wieku aż do współczesności.

Część realizacyjna (65 minut)

4. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela pracują z mapami gospodarczymi. Wspólnie wskazują najbardziej uprzemysłowione regiony Europy w XIX wieku oraz Europy i świata w wieku XXI. Nauczyciel inicjuje dyskusję na temat zmian, jakie zaszły na przestrzeni lat. Uczniowie metodą burzy mózgów poszukują przyczyn zaistniałych zmian oraz ich konsekwencji.
5. Nauczyciel wskazuje na terytorium Polski, na którym narodził się przemysł naftowy, a więc ten mający ogromny wpływ na późniejszy rozwój wielu gałęzi gospodarki. Następnie zapoznaje uczniów z infografiką dotyczącą wydobycia ropy naftowej. Na bazie licznych danych uczniowie wymieniają kraje, w których wydobywa się najwięcej wspomnianego surowca. Zastanawiają się, czy

- skala wydobycia ropy naftowej wpływa na wzrost zamożności jego obywateli. Czy kraje, które wydobywają relatywnie mało ropy mogą osiągnąć sukces gospodarczy? Czy duże złoża ropy wpływają na politykę zagraniczną państwa?
6. Nauczyciel w formie wykładu przedstawia fragmenty biografii Ignacego Łukasiewicza, szczególnie nacisk kładąc na te, które go ukształtowały i sprawiły, że z farmaceuty stał się pionierem przemysłu petrochemicznego. Podkreśla, że z doświadczenia Łukasiewicza czerpał późniejszy potentat na rynku ropy naftowej w USA, twórca *Standard Oil Company* i zarazem najbogatszy człowiek świata przełomu XIX i XX wieku, John D. Rockefeller.
 7. Nauczyciel, na przykładzie egzemplarza współcześnie produkowanej lampy naftowej i fotografii prototypu lampy naftowej skonstruowanej według wskazówek Łukasiewicza, wyjaśnia uczniom zasadę jej działania, okoliczności jej wynalezienia, szczególną wagę przykładając do jej wpływu na sposób funkcjonowania ludzi, którzy dzięki niej uniezależnili się od dobowej zmiany dnia i nocy.
 8. Kolejnym elementem lekcji jest prezentacja kilkunastominutowego filmu „Łukasiewicz – pionier społecznego zaangażowania biznesu”. Po projekcji nauczyciel rozpoczyna dyskusję i pyta o emocje, jakie towarzyszyły uczniom podczas oglądania filmu. Czy historia Łukasiewicza mogłaby się powtórzyć współcześnie? Czy postać, jaka wyłania się z filmu obdarzona określonymi cechami charakteru i umiejętnościami również dziś mogłaby odnieść ekonomiczny i społeczny sukces?
 9. Nauczyciel dzieli uczniów na cztery pięcioosobowe zespoły. Zespół nr 1 przygotowuje pozytywne przykłady rozwoju przemysłu w XIX wieku, zespół nr 2 negatywne, zespół nr 3 pozytywne przykłady rozwoju przemysłu w XXI wieku, natomiast zespół nr 4 negatywne. Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel inicjuje dyskusję. Kolejni liderzy zespołów przedstawiają argumenty swoich grup, a następnie poszukują elementów wspólnych i różnic, jakie niósł i jakie niesie ze sobą rozwój przemysłu oraz związanych z tym szans i zagrożeń. Po wypowiedzeniu się uczniów nauczyciel przedstawia wnioski płynące z debaty.

Część podsumowująca (15 minut)

10. W ramach podsumowania zajęć nauczyciel zachęca uczniów, aby odnieśli się do zagadnienia, czy rozwój branży petrochemicznej wpłynął na przemiany gospodarcze i świat, w którym żyjemy? Czy Ignacy Łukasiewicz w pełni wykorzystał potencjał tkwiący w swoim odkryciu? Ostatnim punktem podsumowania jest gra dydaktyczna. Aby wziąć w niej udział, uczniowie logują się na smartfonach na portalu edukacyjnym wordwall.net.

Ich zadaniem jest przyporządkowanie pojęć przedstawionych podczas zajęć do ich definicji. Następnie uczniowie we wspomnianym serwisie układają w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia z biografii Łukasiewicza, a następnie uzyskaną notkę biograficzną przepisują do zeszytów.

11. Nauczyciel ocenia aktywność uczniów, następnie zadaje pracę domową, której temat brzmi „Na podstawie dostępnych źródeł wymień trzech współcześnie żyjących Polaków, którzy wiodą prym w swoich dziedzinach w skali globalnej. Uargumentuj swój wybór”.
12. Pożegnanie uczniów.

Wskazówki metodyczne

- podczas pracy z mapami i infografikami nauczyciel musi stale czuwać nad przebiegiem dyskusji, aby nie doszło do błędnej interpretacji faktów;
- przedstawianie przez uczniów swojego stanowiska na forum klasy uczy ich autoprezentacji i radzenia sobie z sytuacjami stresowymi;
- wprowadzenie gier dydaktycznych determinuje zdrową rywalizację.

Przemysław Bugaj jest nauczycielem historii w Szkole Podstawowej nr 6 im. Orła Białego w Szczytnie